

अंतरिक्षगः खगः ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ गरुलंतः पक्षवंतः ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ संध्यामः कामयुद्धं सुरतमित्यर्थः संगम इति पाठे पितृवार्थः ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ इत्या० नै० प्रा० त्रिपंचाशत्तमो
 वतोंतरिक्षगोवाचं व्याजहार नलंतदा ॥ हंतव्योस्मि न ते राजन कश्चिदपि विप्रियं ॥ २० ॥ दमयंती सकाशे त्वां कथयिष्यामि नैषध ॥ यथा त्वदन्यं पुरुषं न सामं
 स्यतिकर्हि चित् ॥ २१ ॥ एवमुक्तस्ततो हंसमुत्ससर्ज महीपतिः ॥ तेषु हंसाः समुत्पत्य विदर्भानगमंस्ततः ॥ २२ ॥ विदर्भानगरीं गत्वा दमयंत्यास्तदांतिके ॥ निपेतु
 स्ते गरुलंतः साददर्श चितान् खगान् ॥ २३ ॥ सातानद्रुत रूपान् वै दृष्ट्वा सखिगणावृता ॥ दृष्ट्वा ग्रीतुं खगमांस्त्वरमाणोपचक्रमे ॥ २४ ॥ अथ हंसा विसृष्टपुः सर्वतः
 प्रमदावने ॥ एकैकशस्तदा कन्यास्तान् हंसान्समुपाद्रवन् ॥ २५ ॥ दमयंती तु यं हंसं समुपाधावदंतिके ॥ समानुषीं गिरं कृत्वा दमयंती मथाब्रवीत् ॥ २६ ॥ दमयं
 तिनलो नाम निषधेषु महीपतिः ॥ अश्विनोः सदृशं रूपेण समास्तस्य मानुषाः ॥ २७ ॥ कंदर्प इव रूपेण मूर्तिमानभवत्स्वयं ॥ तस्य वै यदि भार्या त्वं भवेथावरवर्णिनि
 ॥ २८ ॥ सफलं ते भवेज्जन्म रूपं चेदं सुमध्यमे ॥ वयं हि देवगंधर्वमनुष्या रगराक्षसान् ॥ २९ ॥ दृष्ट्वंतो न चास्माभिर्दृष्टपूर्वस्तथाविधः ॥ त्वं चापि रत्ननारीणां नरेषु
 च नलोवरः ॥ ३० ॥ विशिष्ट्या विशिष्टेन संग्रामो गुणवान् भवेत् ॥ एवमुक्ता तु हंसेन दमयंती विशांपते ॥ ३१ ॥ अब्रवीत् तत्र तं हंसं त्वमप्येवं न लेवद ॥ तथेत्युक्त्वा ङ
 जः कन्यां विदर्भस्य विशांपते ॥ पुनरागम्य निषधान् न लेसर्वं न्यवेदयत् ॥ ३२ ॥ इति श्री महाभारते आरण्यके पर्वणि नलोपाख्यानप० हंसदमयंती संवादे त्रिपंचा
 शत्तमोऽध्यायः ॥ ५३ ॥ ॥ ५३ ॥ बृहदश्व उवाच दमयंती तु तच्छ्रुत्वा वचो हंसस्य भारत ॥ ततः प्रभृति न स्वस्थानलं प्रति बभूवसा
 ॥ १ ॥ ततश्चितापरादीनां विवर्णवदनाकृशा ॥ बभूव दमयंती तु निःश्वासपरमातदा ॥ २ ॥ ऊर्ध्वदृष्टिर्ध्यानपरा बभूवोन्मत्तदर्शना ॥ पांडुवर्णाक्षणेनाथ तदृच्छया वि
 पृचेतना ॥ ३ ॥ न शय्यासनभोगेषुरतिविदतिकर्हि चित् ॥ न नक्तं न दिवा शेते हाहेति रुदती पुनः ॥ ४ ॥ तामस्वस्थां तदा कारां सस्यस्ता जज्ञुरंगितैः ॥ ततो विदर्भ
 पतये दमयंत्याः सखीजनः ॥ ५ ॥ न्यवेदयत्तामस्वस्थां दमयंती नरेश्वरे ॥ तच्छ्रुत्वा नृपतिर्भीमो दमयंतीं सखीगणात् ॥ ६ ॥ चितयामास तत्कार्यं सुमहत्स्वांसुतां
 प्रति ॥ किमर्थं दुहितामेधनातिस्वस्येवलक्ष्यते ॥ ७ ॥ ससमीक्ष्य महीपालः स्वांसुतां प्राप्तयौवनां ॥ अपश्य दालमनाकार्यं दमयंत्याः स्वयंवरं ॥ ८ ॥ ससन्निमंत्र
 यामास महीपालां निशांपतिः ॥ अनुभूयतामयं वीराः स्वयंवर इति प्रभो ॥ ९ ॥

५३ ॥ ५३ ॥ दमयंतीति ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ जज्ञुः ज्ञातवत्यः इंगितैः अभिप्रायसूचकैश्चेष्टितैः ॥ ५ ॥ नरेश्वरे नलनिमित्तं ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ सन्निमंत्रयामास आमंत्रितवान् अनुभूयतां प्रेक्ष्यतां प्रबद्धिः ॥ ९ ॥